

de verdiensten van eerstgenoemde school ¹²³). Hij en CARNEVALE hebben ze bijna als dogma der *terza scuola* geproclameerd. TURATI verdedigde haar als met geestdrift ¹²⁴). TUOZZI, die tot de *scuola classica* gerekend wordt, heeft dan ook bij den strijd over de bestaansmogelijkheid der *terza scuola* er op gewezen, dat althans de loochening der wilsvrijheid haar niet kenmerkt, wijl deze evenzeer bij de anthropologische school gevonden wordt ¹²⁵). GARRAUD noemt insgelijks de Italiaansche positivisten in het algemeen determinist ¹²⁶).

Dit is ook de Fransche sociologische school. Insgelijks zijn het de geestverwanten van VON LISZT. In de Internationale kriminalistische Vereeniging vormen de deterministen, gelijk veilig mag worden aangenomen, de meerderheid.

Ook wordt soms op luiden toon de overwinning van het determinisme uitgeroepen, welke triumfkreten niet zelden worden aangeheven, nadat men zich eerst door scheeve voorstellingen van anderer standpunt, als huldigden alle niet-deterministen een z. g. *liberum arbitrium indifferentiae*, eene gemakkelijke zege verzekerd heeft ¹²⁷).

FERRI verklaart dat de physiologische psychologie de illusie der wilsvrijheid heeft verstoord ¹²⁸).

Volgens VARGHA heeft de psycho-physiologie geleerd, dat alle menschen „automatische Executoren ihrer impulsiv auftretenden Nerverregungszustände” zijn ¹²⁹).

Bij Mr. DE ROOS kan men lezen: „Thans beslist de psychologie en de psychophysiologie den ouden strijd tusschen wilsvrijheid en determinisme ten gunste van het laatste.” ¹³⁰)

En toen Dr. ALETRINO als privaat-docent optrad, verzekerde hij: „’t is duidelijk en aan de hand van wetenschappelijke feiten onweérlegbaar bewezen, dat het individu ontoerekenbaar, totaal ontoerekenbaar is.” ¹³¹)

Voor den tegenstander blijft geen duimbreed ruimte. Wie niet meedoet, heet het verder, toont „gebrek aan moed” om feiten onder de oogen te zien, of „angst” voor het loslaten van eene traditioneele opvatting of, wat meest waarschijnlijk is, „domme vrees,” dat zoo der moraliteit de bodem ingeslagen wordt. Men bedenke intusschen, dat „het individu” ontoerekenbaar, totaal ontoerekenbaar is.